

Obavijest

Konferencija "Western Balkans Integration in the Global Security Web"

Beograd, 27-29. rujna 2010.

Konferencija je održana na Fakultetu političkih nauka u Beogradu od 27. do 29. rujna 2010. u organizaciji Centra za studije Sjedinjenih Američkih Država pri FPN-u i uz potporu veleposlanstva SAD-a u Beogradu te Balkanskog fonda za demokraciju.

U uvodnom izlaganju Dragan Šutanovac (ministar obrane RS) je naglasio kako je pitanje članstva Srbije u NATO-u još uvijek na emotivnoj razini. Razloge u tome vidi u činjenici što su za Srbiju trenutno važnija neka druga pitanja poput Kosova, pokušaja revizije Daytonskog sporazuma, organiziranog kriminala, korupcije, nezaposlenosti i neefikasnosti državnih institucija. Naglasio je da Srbija ima potpisane sporazume o vojnoj suradnji sa svim državama u regiji osim s Albanijom. Sadašnja potpora stanovništva ulasku Srbije u NATO je oko 20 posto, dok je 2005. iznosila 5 posto. Mary Burce Warlick (veleposlanica SAD-a u RS) ponovila je kako su Srbiji otvorena vrata NATO-a i kako budući odnosi ovise isključivo o Srbiji te je dala potporu njezinom članstvu u EU-u.

U nastavku, prof. Lidija Čehulić (FPZ, Zagreb) naglasila je kako je međunarodna zajednica još uvijek sklona nesigurnostima u kojima je NATO ključan čimbenik međunarodne sigurnosti. Podsjetila je na razvoj NATO-ovog sigurnosnog koncepta od 1991, koji je bio fokusiran na prostor Europe, do strategije iz 1999. koja je pozornost usmjerila na euroatlantski prostor. Izraženo je uvjerenja da NATO treba suziti krug aktivnosti i preciznije definirati svoju misiju. To bi ujedno trebao biti cilj novih koncepta pred nadolazeći summit u Portugalu. Prof. Dragan Simić (Centar za studije SAD-a) smatra da kolektivna obrana mora ostati temelj NATO-ovih budućih aktivnosti. Podsjetio je na to da je globalizacija počela i prije 70-tih godina prošlog stoljeća te da i male države moraju naći prostor za vlastitu pozicioniranost. Lazar Elenovski (predsjednik Euroatlantskog vijeća Makedonije i bivši ministar obrane) izrazio je uvjerenje da je novi strateški koncept rezultat dogovora saveznika o budućim misijama. Ivan Vejvoda (direktor Balkanskog fonda za demokraciju) smatra da je nakon 90-tih regija nisko na ljestvici prioriteta međunarodne zajednice. Srbija je nakon 2000. dogovorom Koštunice i Đinđića krenula putem euroatlantskih integracija, ali je kasnije sve završilo samo na PFP-u. Smatra da nitko u Srbiji neće zaboraviti i oprostiti bombardiranje iz 1999, ali da se život na Kosovu mora nastaviti. Srbiji je interes biti dio EU-a i tržišta od 500 milijuna stanovnika. Smatra da je snaga Srbije bila u umjerenom reakciji nakon proglašenja neovisnosti Kosova. Prof. Vukašin Pavlović (zamjenik dekana FPN-a, Beograd) upozorio je na posljedice ekoloških promjena. Ako prosječna

temperatura na planeti nastavi rasti ovim tempom, u 21. će stoljeću narasti za 5°C dok je gornji prag 2°C nakon čega nastaju nepopravljive ekološke štete. Jedna od posljedica ekoloških promjena je i činjenica da godišnje umre šest milijuna djece mlađe od pet godina. Prof. Radovan Vukadinović (FPZ, Zagreb) podsjetio je na hrvatski put prema članstvu u NATO-u koji kreće od 1994, ali koji dobiva zamah tek nakon demokratskih promjena 2000. i ulaska u PFP. Tijekom puta u NATO postojao je konsenzus svih relevantnih političkih stranaka. Javnost je imala zamjerke jer NATO nije reagirao kako bi bio spriječen rat u Hrvatskoj te je postojao strah da će biti vojnih baza diljem zemlje, da će hrvatski vojnici ratovati za tuđe interese i da će doći do gubljenja suvereniteta. Činjenica je da javno mnijenje nije bilo zainteresirano sve dok na sastanku Bush-Sanader 2006. godine nije jasno izražena snažna potpora SAD-a. Ulaskom u NATO, Hrvatska je riješila svoj položaj. Ostao je problem modernizacije Oružanih snaga te je naglašen vrlo važan doprinos HV-a u mirovnim misijama u Afganistanu, važnost regionalne suradnje i stvaranja tzv. Sigurnosne zajednice na Balkanu. Slobodan Homen (državni tajnik srbijanskog Ministarstva pravde) istaknuo je da postoji 50.000 predmeta vezanih za razna međuregionalna pravna pitanja na kojima se trenutno radi. Posebno je pohvalio nedavno potpisane ugovore o izručenju vlastitih građana s RH kao izraz međusobnog povjerenja. Očekuje se da će RH i RS imati oko 20 izručenja godišnje. Mr. sc. Savo Kentera (predsjednik Atlantskog vijeća Crne Gore) podsjetio je na početak komunikacijske strategije 2007. kada je potpora javnosti članstvu u NATO-u bila 36 posto, ali je unatoč provođenju komunikacijske strategije pala na 26 posto, dok je danas 32 posto. Opozicija u CG je protiv članstva u NATO-u i ne shvaća nacionalni interes. Smatra da ruske investicije u CG nisu bile uspješne (nezavršeni hoteli i štrajkovi u tvornicama). Dr. Arian Starova (zamjenik ministra obrane Albanije) podsjetio je na pozitivnu sigurnosnu ulogu NATO-a na Balkanu i faktora stabilnosti u euroatlantskom prostoru. Za Albaniju je članstvo u NATO-u značilo povratak u Zapadno društvo demokracija. Očekuje se ubrzavanje pregovaračkog procesa za EU (liberalizacija viza i status kandidata za EU). Denis Hadžović (direktor Centra za sigurnosne studije iz Sarajeva) dao je pregled angažmana NATO-a u BiH od prve vojne akcije Saveza izvan teritorija zemalja članica do kraja 2004. i preuzimanja misije od strane EU-a. Drži da je NATO ostavio najviše traga u BiH. 2001. postignut je konsenzus oko članstva u NATO-u, ali se sve svelo na aktivnosti unutar PFP-a. Prof. Jim Seroka (Auburn University, Alabama) smatra da je napuštanjem unipolarnog koncepta SAD shvatio da nema moć za samostalno djelovanje i da američka snaga nije neograničena. Kao *indispensible nation* SAD mora smanjivati vojne izdatke i više se okrenuti multilateralnim akcijama. Prema Balkanu će SAD nastaviti politiku potpore euroatlantskim integracijama. Dr. Dušan Reljić (njemački Institut za međunarodnu politiku i sigurnost) smatra da Srbija nema interes za ulazak u NATO zbog pitanja Kosova, neutralnog statusa, javnog mnijenja i vezama s Rusijom (energetika). Podsjetio je na Medvedevljevu izjavu iz 2008. kako Rusija ima "neprikosnoveni" interes na Balkanu. Pa ipak, danas 35 posto građana Srbije uzor vidi u EU-u i nordijskim zemljama, 17 posto u Rusiji,

3 posto u Kini, 2 posto u SAD-u, a 20 posto ih je neopredijeljenih. Prof. Dragana Mitrović (FPN, Beograd) smatra da Kina nije supersila, graniči s 14 azijskih zemalja i s još 6 pomorskih. Prvi cilj joj je zaštita teritorijalnog integriteta, zatim ponovno ujedinjenje matice zemlje (Tajvan). U regiji JI Europe (nikada ne koristi pojam Zapadnog Balkana) je prisutna kroz investicije gdje ulaže kako bi došla do resursa. Kina je podržala put RH u EU, kao i sve ostale zemlje regije iz razloga što u njima vidi jače i kvalitetnije ekonomske partnere.

Mladen Nakić